

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

3.α. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να επαληθεύσουν την ιστορική πληροφορία ότι «Το φαινόμενο της συγκέντρωσης της γης σε λίγους είναι ένα από τα χαρακτηριστικά της κρίσης του ομηρικού κόσμου» μέσα από το **ΚΕΙΜΕΝΟ** που τους δίνεται και συγκεκριμένα από την αναφορά:

- στην «απληστία των πλούσιων και ισχυρών γαιοκτημόνων, που είχαν παντού την εξουσία κι επιζητούσαν να μεγαλώσουν τα κτήματά τους και ν' αυξήσουν το μέγεθος της εξαρτώμενης από αυτούς εργατικής δύναμης.»

Ως προς τους λόγους που οδήγησαν στο φαινόμενο αυτό οι μαθητές/-τριες αναμένεται να αξιοποιήσουν συνδυαστικά τις εξής πληροφορίες:

- «άνιση κατανομή της γης»
- «συνήθεια να διαιρούν και να μοιράζονται τα κτήματα οι κληρονόμοι, μια πρακτική που τη βλέπουμε ήδη στον Όμηρο και στον Ησίοδο»
- «Τέτοιες μοιρασιές έφερναν σε μειονεκτική θέση τους μικρούς γαιοκτήμονες, που κινδύνευαν να εξαθλιωθούν αν διαιρούσαν συνεχώς τη γη τους»
- «η απληστία των πλούσιων και ισχυρών γαιοκτημόνων, που είχαν παντού την εξουσία κι επιζητούσαν να μεγαλώσουν τα κτήματά τους και ν' αυξήσουν το μέγεθος της εξαρτώμενης από αυτούς εργατικής δύναμης».

Από τον κριτικό σχολιασμό των παραπάνω δεδομένων οι μαθητές/-τριες αναμένεται να εστιάσουν στο σύστημα κληρονομιάς που εφαρμόζεται στις ομηρικές κοινωνίες (διαμοιρασμός της γης σε περισσότερους κληρονόμους), πρακτική η οποία πλήττει τους ιδιοκτήτες γης και αντιστρόφως ευνοεί τη μεγάλη γαιοκτησία, η οποία αυξάνεται ακόμη περισσότερο > φαινόμενο συγκέντρωσης της γης σε λίγους.

3.β. Βασιζόμενοι/-ες στα δεδομένα των δύο πηγών, (**ΚΕΙΜΕΝΟ**) και (**ΓΡΑΦΗΜΑ**), οι μαθητές/-τριες αναμένεται να απαντήσουν στο ερώτημα συνδυάζοντας μεταξύ τους τις κατάλληλες πληροφορίες.

Με βάση τα δεδομένα που αποτυπώνονται στο **ΓΡΑΦΗΜΑ** οι μαθητές/-ήτριες αναμένεται να παρατηρήσουν ότι:

- Τα αρχαιολογικά δεδομένα που αποτυπώνονται σε αυτό αφορούν στον αριθμό των τάφων ανά γενιά στην Αργολίδα.

- Ο αριθμός των τάφων παρουσιάζει προοδευτική αύξηση από το 800 έως το 700 π.Χ.
- Η αύξηση του αριθμού των τάφων υποδηλώνει αύξηση του πληθυσμού στην ευρύτερη περιοχή της Αργολίδας στα τέλη της ομηρικής περιόδου (τέλη 9^{ου}-αρχές 8^{ου} αιώνα π.Χ.).

Τα παραπάνω αρχαιολογικά δεδομένα επιβεβαιώνουν την πληροφορία του **ΚΕΙΜΕΝΟΥ** ότι:

- «Πολλές περιοχές της Ελλάδας φαίνεται πως από τον 8^ο αιώνα και μετά υπέφεραν από υπερπληθυσμό.»

Σύνδεση με την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Αρχαϊκή εποχή (750-480 π.Χ.), Η κρίση του ομηρικού κόσμου] μπορεί να γίνει ως προς την εξής αναφορά:

- «[...]Προς τα τέλη του 9^{ου} αι. π.Χ. οι ομηρικές κοινότητες παρουσίαζαν πληθυσμιακή αύξηση... πέρα από την εκμετάλλευση της γης.[...]»